

165 . Satu Nou | Comuna: Oltina | Județ: Constanța | Punct: Vadu Vacilor | Anul: 2005

Anul: 2005

Cod RAN: 62510.03

Perioade: Preistorie, Protoistorie, Antichitate

Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, Hallstatt, La Tène, Epoca greacă, Epoca elenistică

Tipuri sit: locuire, fără vestigii arheologice

Categorii sit: Domestic, Industrial, Neatribuit

Autori: Cătălin Dobrinescu, Anca Ganciu Petcu, Mihai Irimia

Instituții: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Universitatea "Ovidius", Constanța

Raport

Săpăturile sistematice s-au desfășurat în perioada 1-31 august 2005. Fondurile au fost asigurate în cea mai mare parte de MCC și într-o proporție mai redusă de MINAC; diurna, cazarea și transportul au fost puse la dispoziție de instituțiile cărora le aparțin membrii colectivului de cercetare.

Săpătura arheologică din anul 2005 și-a propus încheierea cercetărilor de mică amploare întreprinse în acest sit (doar în campania din 20031) și elucidarea unor aspecte privind intensitatea locuirii, stratigrafia și cronologia așezării.

Cercetările s-au concentrat în zona S.I, trasată în anul 2003 de-a lungul malului, într-o zonă neîmpădurită, de 62 x 2 m. În 2005 au fost realizate trei casete, având ca scop, printre altele, și cercetarea integrală a unor complexe arheologice identificate și săpate parțial în anul 2003.

Caseta nr. 1 E, de 5 x 2 m, a fost plasată între carourile 3,5 N-5 N, urmărindu-se cercetarea integrală a gropii nr. 5 și a altor complexe din zonă.

Caseta nr. 2 V, de 6 x 2 m, a fost plasată între carourile 3 N și 5 N, în vederea investigării complete a zonei din vecinătatea dărâmăturilor cuptorului din S.I, caroul 4 N.

Caseta nr. 3 V, inițial de 6 x 1 m, extinsă apoi în lățime până la marginea malului, a fost plasată între carourile 23-25, având ca scop deslușirea situației stratigrafice din zonă și stabilirea tipului de complex arheologic căruia îi aparțin materialele bogate (îndeosebi ceramice) surprinse la adâncimi variabile în secțiunea S.I, între cca. -0,40 -0,50 m și -0,90 -1,10 m.

Ca observație generală s-a constatat că stratul vegetal al sitului, săpat în trepte cu peste două decenii în urmă pentru plantarea arborilor, are o grosime variabilă, cuprinsă între cca. 0,20-0,40 m și conține puține materiale arheologice. Stratul arheologic propriu-zis începe de la adâncimile menționate și are de asemenea o grosime variabilă (cuprinsă între cca. 0,25-0,55 m), sub care apare pământul galben (loess), steril. Grosimea și bogăția în materiale a stratului arheologic diferă de la o zonă la alta; el este mai gros și conține materiale mai numeroase în zona corespunzătoare unor complexe arheologice (gropi, locuințe, cuptoare sau vetre). De culoare cenușie cu diferite nuanțe spre partea superioară, stratul arheologic capătă treptat, spre bază, un aspect tot mai gălbui, datorită vecinătății loess-ului steril și a numeroaselor galerii sau gropi mai mari de animale care au perforat solul în toate direcțiile, amestecându-l. S-a constatat, de asemenea, că stratul arheologic formează un singur nivel de locuire. Doar în zona unor complexe (bordeie sau gropi), umplerea lor în timp cu resturi menajere a creat impresia existenței a două niveluri distincte care, la o analiză atentă, nu s-au confirmat. Prezența unui singur nivel arheologic în sectorul cercetat nu exclude existența unor etape succesive în formarea sa și în evoluția locuirii de la Vadu Vacilor, ca în cazul situației constatate în locuința-bordei din S.I, carourile 23-25 (vezi mai jos). Situația ar putea fi, eventual, diferită în alte zone ale așezării.

În caseta nr. 1 E, caroul 4 N, la adâncimea de 0,67 m, au fost descoperite mai multe pietre de dimensiuni medii și mari, unele dispuse oblic; ele aparțin de fapt gropii nr. 8, de formă ovală în plan orizontal (cu diametrele de 1,05 x 0,75 m), al cărei contur a putut fi delimitat doar la adâncimea de cca. 0,80 m. Groapa nr. 8 suprapune parțial, către V, groapa nr. 5, cercetată în cea mai mare parte în campania din 2003. Ceramica, puțin numeroasă, este reprezentată de fragmente de vase getice și elenistice, între care o buză de lekythos și mai multe fragmente de amfore (inclusiv o toartă de Rhodos ștampilată).

S-a definitivat cercetarea gropii nr. 5, constatându-se că la bază umplutura sa era formată din pământ și cenușă, uneori închisă la culoare, conținând fragmente de cărbuni, fragmente de amfore (mai ales de Rhodos) și de vase indigene, o toartă de cană elenistică fragmente de chirpici cu urme de nuiele, oase de animale (inclusiv de pește), pietre de dimensiuni variabile și bucăți de vatră.

Chirpicii, pietrele (inclusiv un fragment de rășniță de tip elenistic) și fragmentele de vatră se aflau mai ales spre marginea gropii, în treimea ei estică și sud-estică. De altfel, în umplutura gropii s-au găsit încă din 2003 numeroase pietre (unele de mari dimensiuni), chirpici, fragmente de vatră, un bogat material ceramic parțial întregibil (inclusiv o lékane elenistică fragmentară cu umărul carenat și trei torți de amfore ștampilate - una de Rhodos și două de Cnidos). Groapa, de formă aproximativ tronconică, avea diametrele gurii de cca. 0,75-0,80 m și ale bazei de 1,70-1,90 m; partea ei superioară a fost surprinsă la adâncimea de 1 - 1,05 m, iar baza se afla la -2,20 m.

Tot în caseta nr. 1 E au fost cercetate parțial gropile nr. 9 și 11, care continuă, în cea mai mare parte, sub malul de E; săpătura nu a mai fost extinsă în zona gropilor în cauză. În umplutura gropii nr. 9 s-au descoperit fragmente de vase elenistice și getice de tip comun, chirpici și pietre de mici dimensiuni. În schimb, în cea mai mare parte a gropii nr. 11 nu s-au descoperit materiale ceramice; doar spre baza ei (aflată la -1,55 m de la suprafața actuală a terenului) s-au descoperit câteva fragmente ceramice, inclusiv o toartă de amforă de Rhodos.

În caseta nr. 2 V, materialul arheologic reprezentat de fragmente ceramice, oase de animale și pietre, fără a fi prea bogat, se afla în stratul arheologic la adâncimi cuprinse între cca. 0,37-0,70 m. Nu s-a descoperit nici un complex arheologic reprezentativ.

O situație mai complexă s-a constatat în caseta nr. 3 V. Aici stratul arheologic era mult mai bogat în materiale, constituind, de fapt, umplutura unei locuințe-bordei a cărei margine sudică fusese sesizată parțial încă din anul 2003.

Umplutura bordeiului era formată mai ales din pământ cenușos la partea superioară, amestecat cu loess la bază, deosebindu-se clar, mai ales către S și SV, de restul stratului arheologic și de loess-ul steril. În el se aflau numeroase fragmente ceramice (autohtone și elenistice, îndeosebi de amfore), oase de animale, pietre, chirpici (uneori cu urme de nuiele), fragmente de vatră etc. Acestea erau diseminate în întreaga umplutură, între cca. -0,50 -1,05 m, fără a se observa o eventuală dispunere a lor în straturi succesive, clar delimitate. Aceasta sugerează umplerea bordeiului după abandonare într-un anumit interval de timp, fără întreruperi sesizabile. Remarcăm descoperirea, printre fragmentele ceramice, a unor vase autohtone parțial întregibile (oale borcan cu brăuri alveolate de diferite tipuri, străchini, castroane) precum și a nouă ștampile de Rhodos și de Cnidos, care se alătură altor nouă ștampile descoperite în campania anterioară în secțiune, în zona acelorași carouri (23-25). De altfel, în această zonă s-au descoperit anterior și alte materiale arheologice importante: fragmente de lekythoi, lagynoi și kantharoi elenistici, de fructiere și capace de vase getice lucrate cu mâna, o gresie de ascuțit etc.

La partea inferioară a bordeiului se afla în situ o vatră parțial distrusă, căreia nu i s-au putut stabili forma și dimensiunile inițiale. Spre deosebire de cele mai multe vetre de acest tip de la Satu Nou (atât de la Vadu Vacilor cât și de la Valea lui Voicu), vatra în cauză nu avea nici o substrucție din pietre sau fragmente ceramice; era construită direct pe sol, având o crustă cenușie deschisă și un strat ars compact de cca. 6-8 cm, maroniu-închis, care căpăta treptat o culoare maroniu-gălbui spre bază. Vatra suprapunea parțial groapa nr. 13, anterioară bordeiului, precum și sectorul învecinat al podinei din zonă. Tot sub podina locuinței se afla și groapa nr. 10, descoperită în c.24, în apropierea zonei din S.I, cercetată în anul 2003. Groapa nr. 10, surprinsă între -1,15 -1,40 m, de formă aproximativ cilindrică, dar adâncită inegal la bază, conținea numeroase fragmente ceramice (inclusiv două torți de amfore ștampilate de Rhodos), oase de animale,

pietre, precum și un fragment de rășniță de tip grecesc. Groapa nr. 13, de formă aproximativ ovală și cu pereții verticali, se afla între adâncimile de 1,36-1,53 m și conținea un pământ cenușos, cu cărbune și puține materiale ceramice, nereprezentative; avea diametrele de 1,48 x 1,70 m.

La rândul său, bordeiul a fost străpuns de groapa nr. 12, de formă aproximativ cilindrică (având diametrele de 1,40 x 1,48 m), surprinsă doar între adâncimile de 0,90-1,35 m. Ea începea, însă, mai de sus, fără să poată fi pusă în evidență datorită densității și compoziției aproape uniforme a solului din zonă. Printre materialele arheologice descoperite în interiorul ei menționăm un castron fragmentar cenușiu lucrat la roată, o fusaiolă, fragmente de amfore elenistice, precum și mai multe semințe „conservate” într-un „bloc” de arsură roșcată-maronie. Fundul gropii era albiat, adâncindu-se în zona centrală.

Fără a putea realiza determinări stratigrafice mai detaliate, constatăm existența în zona casetei nr. 3 și a sectorului învecinat din S. I (carourile 23-25) a trei etape succesive de intervenție, toate aparținând locuirii getice și fără a fi, probabil, prea îndepărtate în timp una de cealaltă. Primei etape îi aparțin gropile nr. 10 și 13. După umplerea lor, intenționată sau nu, în zonă s-a săpat bordeiul amintit, a cărui podină suprapune clar cele două gropi, una dintre ele (gr. nr. 13) fiind suprapusă parțial și de vatra locuinței. După abandonarea și umplerea sa, în a treia etapă a fost realizată groapa nr. 12 care străpungea umplutura bordeiului, intrând și în loess-ul steril pe o adâncime de cca. 0,17 m.

Printre materialele arheologice descoperite în campania din anul 2005 amintim: fragmente de vase getice lucrate cu mâna și la roată, unele reprezentând imitații după materialele elenistice; fragmente de amfore (îndeosebi de Rhodos, de tipul târziu, cu torți unghiulare și de Cnidos); fragmente de căni și lekythoi elenistici; rășnițe fragmentare de tip grecesc; fusaiole; o mărgică și un fragment de brățară de sticlă, ambele reprezentând produse elenistice. Remarcăm, de asemenea, descoperirea a 12 torți ștampilate (11 de Rhodos și una de Cnidos), care aparțin în exclusivitate sec. II a.Chr.

Nu s-au descoperit dovezi de locuire consistentă în zonă din alte epoci, ci doar câteva fragmente ceramice hallstattiene, probabil purtate.

După încheierea cercetărilor, săpătura efectuată în 2003 și 2005 a fost astupată pentru conservarea mai bună a sitului și redarea terenului într-o formă cât mai apropiată de cea inițială către proprietar - Regia Națională a Pădurilor- Direcția Silvică Constanța.

Ca urmare a unor sesizări mai vechi privind lucrările de terasare pentru plantarea viței de vie întreprinse în punctul Suat, unde s-a cercetat între anii 1958-1960 o cunoscută necropolă getică din sec. V-IV a.Chr.3, am efectuat o secțiune de control (de 15 x 2 m), fără a se descoperi vreun complex arheologic.

Întregul material arheologic recoltat a fost transportat și depozitat la MINAC pentru a fi curățat, restaurat, conservat, inventariat, fotografiat și desenat în vederea publicării. Cel mai reprezentativ este expus.

Informații suplimentare online

[Raportul 3494 din cronica.cimec.ro](http://raportul3494.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
